

Diakonipastoral

Antagen av Nylöse pastoratskyrkoråd 20191105

Inledning

Diakonipastoralen i Nylöse pastorat fördjupar och utvecklar församlingsinstruktions avsnitt om diakoni. Vi gör både en ideologisk och en teologisk reflektion över diakoni samt tittar på vår omvärld genom intervjuer och statistik. Därefter gör vi en invärldsanalys och har försökt hitta arbetsformer som vi kan ha gemensamt för hela pastoratet. Samtidigt är det viktigt att varje område har sitt unika arbete utifrån sin kontext. Därmed sagt att diakoni är mycket mer än vad som ryms i denna pastoral.

Sist nämns hur detta dokument ska vara ett levande dokument och att var och en som vill kan fördjupa sig genom att läsa pastoratets riktlinjer för diakoni och verksamhetsplaner.

Diakonipastoralen är bl. a inspirerad av biskopsbrevet om diakoni

Diakonisynd – ideologisk reflektion

Diakoni är omsorg om medmänniskan, grundad i Kristi kärlek och uttryckt i närvaro och handling. Det diakonala förhållningssättet har sin förankring i gudstjänsten och vill uppmuntra och inspirera människor till förbönens tjänst. Den nöd och utsatthet som människor möter och lever i får vi tillsammans bära fram i gudstjänstens förbön. I gudstjänsten sänds vi ut och får bära med oss välsignelsen till vardagens möten.

Det diakonala förhållningssättet är ett uppdrag som bärs av alla gemensamt i våra församlingar; att tillsammans synliggöra Guds omsorg om varje människa och skapelsen. Diakonin som profession värnar reflektion, kvalitet och utveckling av det diakonala arbetet.

Diakonalt förhållningssätt är:

- en uträckt hand till den som lider nöd. Diakonins kärna är att se och verka i nöden, så som den kommer till uttryck i vår tid och på vår plats. Att diakonins arbetsformer är ett svar på de behov vi möter utmanar oss att lyssna till och inta den utsattes perspektiv. Det utmanar också till kontinuerlig reflektion över hur vi möter människor samt över verksamhetsformer. Vi vill verka med Jesus som förebild och vara bärare av hopp, upprättelse och framtidstro.
- en röst som vill synliggöra orättvisor och strukturer som cementerar olika former av utsatthet. Genom profetisk diakoni vill vi skapa utrymme för människor att få tillgång till

sina rättigheter. Samtidigt vill vi stå sida vid sida med människor och skapa förutsättningar för delaktighet och möjlighet till engagemang som leder till förändring. Vi ser mångfalden som en möjlighet och eftersträvar ett inkluderande förhållningssätt där våra olika kunskaper och erfarenheter tas tillvara och kommer till uttryck.

- Guds goda rörelse i vår värld. Genom samverkan med andra goda krafter, som idéburna organisationer och offentlig verksamhet, vill vi verka för medmänsklighet och värna varje människas värde samt vara med och bygga ett samhälle där alla har en plats och behövs.
- Att se barn och unga i utsatta livssituationer och utgå från barnen bästa både i mötet med deras föräldrar och andra aktörer. Sedan 1 januari 2013 gäller i Svenska kyrkan att i beredning inför beslut ska ingå en analys av vilka konsekvenser beslutet kan förväntas få för barn. "Barn" innebär personer som är 0-18 år. Barnens situation lyfts både direkt och indirekt genom arbete med familjer och vuxna.

Teologisk reflektion

Gud sänder Kristus och oss som är kallade att vara Kristi kyrka ut i världen, att vara Guds goda rörelse i en brusten värld. Som en programförklaring för sin och kyrkans uppdrag läser Jesus ur profeten Jesajas bok i Nasarets synagoga.

Herrens ande är över mig, ty han har smort mig till att frambära ett glädjebud till de fattiga. Han har sänt mig att förkunna befrielse för de fångna och syn för de blinda, att ge de förtryckta frihet och förkunna ett nådens år från Herren.

(Luk 4:18–19).

Jesus identifierar och synliggör orättvisor, missförhållanden, förtryck och strukturer som utestänger. Han berörs djupt och uttrycker en helig vrede över den utsatthet Han möter hos människor. Det är en helig vrede som bottenar i Guds kärlek och barmhärtighet, som vill försvara det okränkbara och som vill agera och göra helt. I ord och handling värnar och försvarar Jesus rätt och rättfärdighet, Han befriar och upprättar, ger hopp och skäl till livsmod.

Jesus kallar till efterföljelse och diakonerna har, utifrån sina vigningslöften, ett särskilt uppdrag att identifiera och synliggöra orättvisor, försvara människors rätt och stå på de förtrycktas sida, även när det är obekvämt.

I det diakonala arbetet vill vi ha Jesus som förebild.

Jesus vandrade på jorden bland människor, och bland människor utförde han sina under. Det diakonala arbetet bör därför alltid vara kontextuellt – i världen bland människor.

Jesus möter människor i ögonhöjd, han sätter sig ner och talar med kvinnan vid Sykars brunn. Han umgås med dem ingen annan vill umgås med, detta visar han tydligt när han möter Sackaios, får ner honom från trädet och äter med honom. Jesus talar med den lame mannen, som kanske ingen gjort på flera år. Jesus tar sig tid att lyssna till dem ingen annan lyssnade på. Jesus ifrågasätter maktstrukturer, och vill hjälpa människor att själva förändra sin situation. I det

diakonala arbetet bör vi alltid fokusera på människans egen inneboende kraft och kompetens och, liksom Jesus, ställa frågan: *Vad vill du att jag ska göra för dig?* Behovet kanske verkar uppenbart, men det uppenbara kanske inte är det personen behöver hjälp med. Alla vuxna människor har ansvar för sitt liv, för sin situation. Därför är det viktigt att ständigt **reflektera över hjälparens makt** – hur hjälper vi utan att ta ifrån människor deras värdighet och ansvar?

Jesus visar på nästankärleken: Du ska älska din nästa som dig själv.

Berättelsen om den barmhärtige Samarien förmedlar vad diakonalt förhållningssätt handlar om: Kärleken till nästan har inga gränser eller religiösa motiv. I denna berättelse ser vi att det diakonala arbetet är mer än att någon hjälper en annan. Samarien hjälper den slagne mannen, sedan engagerar han andra att hjälpa till, han lämnar över ansvaret till värdshusvärderna och går sedan själv vidare. Han lämnar dock en backup: Kostar det mer kan jag betala på återvägen. Det går alltid att komma tillbaka till kyrkan, hur vägen än ser ut. Kyrkan finns kvar. Samarien gör det han har möjlighet att göra och när han ser sina begränsningar låter han någon annan ta över. Samariern som själv var i en utsatt situation, främling i ett annat land, hjälper någon som också var i en utsatt situation. Ena dagen är det jag som hjälper, en annan dag är det jag som behöver hjälp. Vi är alla varandras nästa.

Omvärldsanalys (Gjordes 2019)

Intervju med Anna Hagström, utvecklingsledare folkhälsa i Angereds stadsdel och Ulla Lundgren, folkhälsosamordnare Östra Göteborg

Angereds stadsdel består av fyra områden: Östra (Olofstorp, Gunnilse och Linnarhult), Södra (Eriksbo, Hjällbo och Hammarkullen), Norra (Lövgärdet och Gårdstensberget) samt Centrala (Agnesberg, Angereds centrum och Rannebergen). Stadsdelen Östra Göteborg består av Bergsjön, Kortedala, Utby och Gamlestaden.

I vår omvärldsanalys har vi utgått från tre frågeställningar:

Svårigheter i dag – Vilka svårigheter och vilken utsatthet finns i våra två stadsdelar idag?

Utmaningar inför framtiden – Vilka utmaningar finns i våra två stadsdelar idag?

Goda krafter – Vilka goda krafter finns i våra två stadsdelar? Vad skulle ideella krafter/organisationer kunna göra mer?

Svårigheter och utmaningar i pastoratets stadsdelar

Folkhälsosamordnarna menar att en stor utmaning i våra stadsdelar är ojämlika skillnader i livsvillkor. Det är stora skillnader för människor i ekonomiska villkor, utbildning och arbete, hälsa och välbefinnande. Barn växer upp under vitt skilda livsvillkor.

I stadsdelarna bedrivs ett långsiktigt arbete att skapa en mer jämlik stad. Målet är att minska skillnader i livsvillkor och arbeta för ökad sammanhållning, tillit och delaktighet.

Stadsdelarnas folkhälsosamordnare lyfter fram följande prioriterade områden:

- Arbeta för att skapa gynnsamma förutsättningar för barn och unga. Det sker genom tidiga förebyggande insatser, stödja en god skolutveckling, ge möjlighet till meningsfulla fritidsaktiviteter samt alkohol-, tobak- och drogförebyggande åtgärder.
- Arbeta med demokratiserande insatser för att motverka extrema åsikter, radikalisering och polarisering.
- Stärka människors hälsa. Grupper med sämre hälsa uppger i högre grad att de även har sämre livsvillkor. Undersökningar visar att medellivslängden påverkas av faktorer som socioekonomiska villkor och utbildning. En ekonomiskt och/eller socialt utsatt uppväxt för barn leder till sämre hälsa och välbefinnande.
- Satsa på bostadssituationen. Det handlar om att skapa bra och trygga livsmiljöer där vi växer upp, leker, bor, arbetar och tillbringar vår fritid samt åldras. Trångboddhet är ett stort problem i våra stadsdelar. I vissa områden lever 50% av barnen i trångboddhet. Detta inverkar på barnens utbildning, betyg, behörighet till gymnasiet och i förlängningen, möjligheter till arbete och försörjning.
- Stärka människors möjligheter och förutsättningar att få ett arbete. Arbete och försörjning är centrala faktorer för att utjämna skillnader i livsvillkor och förbättra förutsättningar för hälsa och tillit i samhället. Frågorna rör inte bara de yrkesverksamma. När föräldrar har ett jobb att gå till gör det stor skillnad för vilken start i livet och vilka uppväxtvillkor barn har.
- Arbeta för att ge äldre en god och hälsosam ålderdom bland annat genom att ge möjlighet till sammanhang, gemenskap och aktiviteter som motverkar isolering och ensamhet.

Statistik

Se bifogat dokument

Samverkan

För att lyckas i arbetet att minska ojämlika skillnader i livsvillkor måste olika nivåer, aktörer och arenor samarbeta. Ett fungerande samarbete mellan offentlig sektor, näringsliv och civilsamhälle är avgörande, menar folkhälsosamordnarna. Man uppfattar ett stort engagemang i stadsdelarna för dessa samhällsfrågor.

Våra stadsdelar präglas av stor mångfald. Folkhälsosamordnarna menar att det finns ett stort behov av en samverkan över gränser och som skapar rum där olikheter kan mötas. Det handlar om interreligiös samverkan men även om att skapa sammanhang för engagemang där vi, oavsett tro eller ideologi, arbetar för ett jämlikare och medmänskligare samhälle.

Invärldsanalys

Vi är ett stort pastorat med stor mångfald. Pastoratet omfattar såväl interkulturella och mångreligiösa miljöer som mera homogena områden. Vi värnar kyrkan som en plats där vi möter olikheter och verkar för att människor med olika bakgrund möts och skapar relationer som bär genom olikheterna. Därför erbjuds verksamheter i alla våra kyrkor och församlingshem som riktar sig till människor i alla åldrar. Vi erbjuder flera öppna sammanhang dit människor kommer för en stunds social samvaro så som caféer, soppluncher, gemenskapsträffar och olika samlingar på äldreboenden. Vi erbjuder också det enskilda samtalet där det finns rum för både själavård och stöd/rådgivning för att kunna förändra livssituationer.

Rum för olikheter

Genom det diakonala arbetet vill vi bygga broar som överbryggar skillnader. Det handlar både om att skapa sammanhang och mötesplatser mellan grupper i det egna sammanhanget och mellan pastorala enheter, men också mellan stadsdelar och minst lika viktigt - mellan olika grupper i de egna områdena utanför den kyrkliga kontexten. Vi vill erbjuda sammanhang där människor känner att man blir sedd och lyssnad på, där förmågor och kompetenser kan komma till uttryck. Det omfattar såväl mötesplatser och aktiviteter som har en kristen profil som mötesplatser med en uttalad konfessionslös profil.

Diakonins arbetsformer – ett svar på de behov och utmaningar vi möter

Diakoni kan ha olika betydelser. Dels handlar det om att låta allt församlingliv genomsyras av ett diakonalt förhållningssätt som bygger på respektfulla och omsorgsfulla relationer, dels om diakonala verksamheter.

De diakonala insatserna ska utformas på ett sätt som hjälper människor till ansvarstagande och stärker människors förmåga att ta makten över sina egna liv. Ibland kan det handla om omsorg och gemenskap (Caring) eller kan det vara inriktat på förändring och problemlösning (Curing). De diakonala verksamheterna kan ske på individnivå och gruppnivå eller ha som mål att påverka orättfärdiga strukturer. Utifrån en helhetssyn vill vi ge råd, stöd och hjälp till människor i utsatta situationer. Det är viktigt att vi som kyrka inte blir en sista utväg i samhället och på så sätt medverka till att urholka samhällets sociala ansvar. Det diakonala arbetet i Nylöse pastorat följer de riktlinjer som gemensamt utarbetats för diakonalt arbete i pastoratet.

Själavård

Alla diakoner och präster erbjuder samtal och själavård. Dessa samtal är till för dem som behöver ett extra stöd i livet just nu. Ibland gör livet ont eller skaver, då är det gott att ha någon att prata med! Samtalen kan vara kortare eller längre, ske vid ett tillfälle eller under en längre period. Är det någon som inte har möjlighet att komma gör vi också hembesök eller erbjuder digitala samtal. Alla samtal med diakon eller präst är kostnadsfria. I samband med sorg och begravning erbjuds både enskilda samtal och Leva vidare grupper.

Ideella medarbetare

Diakoni är ett församlingsuppdrag. Ansvar för diakoni kan inte anställas bort, kan vi läsa i biskopsbrevet om diakoni. I hela vårt stora pastorat arbetar vi, sida vid sida, ideella och anställda

medarbetare. Delaktighet, engagemang och ansvar är ledord för de ideella medarbetarna. Därför har vi många verksamheter som inte skulle kunna fortsätta om inte det ideella engagemanget hade funnits. Exempel på sådana verksamheter är caféer, fondteam, matutdelning, kyrkkaffe mm. Det är viktigt att alla ideella har en kontaktperson som kan ge vägledning vid behov.

Vi vill fundera vidare på gemensamma riktlinjer inom pastoratet kring olika avtal för ideella medarbetare, vad gäller tex uppdragsbeskrivning, arbetstid, tystnadslöfte, GDPR, underskrift mm

Mötet

För att det ska bli bra i mötet med konfidenter som söker stöd, och för att kunna ge hjälp till självhjälp och stärka personens egenmakt, är det viktigt hur vi inledningsvis bemöter konfidenten. I riktlinjer som rör mötet finns utarbetat ett antal frågor som diakonerna bör ställa för att säkerställa ett kvalitativt bemötande av konfidenten.

Bröd, matförråd och kläder

Vi inbjuder i första hand till bordsgemenskap. Om någon inte kan betala kan gratis mat erbjudas. Även någon form av matkasse/matkupong delas ut. Varje vecka mottas mat/bröd för utdelning i olika delar av pastoratet. Vi vill undersöka möjligheten att på något sätt samverka kring just matutdelning inom pastoratet, gärna i samarbete med andra aktörer. Även gemensam prissättning för våra olika luncher bör ses över.

Kläder finns att köpa billigt i Secondhandbutiken i Erikshjälpen i Kortedala och i Hjällbo kyrka.

Ekonomisk rådgivning och stöd

Många människor lever med mycket små ekonomiska marginaler och söker hjälp i församlingarna för att få ekonomin att gå ihop. Vi vill framförallt ge rådgivning om hur man kan ansöka om olika bidrag och försörjningsstöd hos kommunen eller få kontakt med kommunens skuld och budgetrådgivning. Detta för att stödja människor till en långsiktigt hållbar ekonomi.

Fonder

Vi kan också understödja människor att söka fonder. För att underlätta detta arbete vill vi på sikt arbeta för regelbundna fondträffar runt om i pastoratet. Där kan vi informera om aktuella fonder och hjälpa till att söka fond/fonder. Diakonerna ansvarar för bevakning av olika fonder och genomför fondträffarna tillsammans med ideella medarbetare.

Diakonala utbetalningar

Företrädesvis ges ekonomiskt bidrag till konfidenten genom presentkort, betalning av faktura eller insättning på konfidentens konto. Diakonerna följer de riktlinjer som finns utarbetat för diakonalt arbete i Nylöse pastorat.

Stöd, hjälp och rådgivning till papperslösa

Bergsjöns församling samverkar i ett nätverk som erbjuder stöd, hjälp och rådgivning till vuxna och barn som lever som papperslösa. I nätverket finns kompetenser som jurister, sjuksköterskor,

psykologer, psykiater, diakoner, präster, läkare, tandläkare, optiker samt tolkar. Bergsjöns församling ansvarar för Socialt Stöd med fokus på insatser för familjer och socialjuridiska frågor. En viktig del i arbetet är samtal om de beslut man har att förhålla sig till samt juridisk rådgivning om vilka möjligheter som finns för framtiden. Arbetet omfattar även mat- och kläddutdelning.

Boende

Vi erbjuder inte någon form av boenden i våra egna lokaler.

Samverkan kyrka-samhälle

I det diakonala arbetet sker samverkan med såväl offentlig sektor som andra aktörer i civilsamhället.

Vi erbjuder ~~vi~~ språkträning och mötesplatser där människor med olika bakgrund och från olika delar av staden skapar relationer, delar erfarenheter och livsberättelser. Integrationsarbetet ENVIS, En väg in i svenska samhället, är ett samarbete med Helsingborgs folkhögskola, förlagd inom pastoratet, där vi erbjuder SFI och andra kurser samt arbetspraktik.

I syfte att ge människor erfarenheter som för närmare arbetslivet samverkar vi med Arbetsförmedling, vuxenutbildning, kriminalvård m.fl. för att erbjuda olika former av anställningar och praktiker. I pastoratet finns också en verksamhet för personer med funktionsvariationer, Tillsammans. Genom denna verksamhet vill vi lyfta alla människors lika värde och inbjuda till verksamhet där personer med olika behov kan känna sig välkomna och inkluderade.

Vi lyssnar till föräldrars oro över sina barns framtid och samverkar kring barn och ungas situation genom läxhjälp och föräldrasamverkan kring barns skolgång samt fritids- och lovaktiviteter. I Bergsjön finns ett IOP-avtal mellan församlingen, Bostadsbolaget och Göteborgs stad omkring läxhjälp.

Andra exempel på samverkan är: Kommunens Träffpunkter i de olika stadsdelarna, Familjecentraler, Kryddan; en samverkan mellan Stadsmissionen och föreningen Tidigt föräldrastöd, Erikshjälpen, olika livsmedelsbutiker och bostadsbolag.

Spridning, presentation och funktion

Ann-Sofie Olson (Bergsjön), Malin Stomenius (Kortedala), Hanna Näverbrant (Hammarkullen), Tina Dahllöw, samordnare (Angered/Bergum) och Barbro Hjort har i samråd med Göteborgs stift formulerad denna diakonipastoral. Den har presenterats och diskuterats för pastoratets samtliga diakoner och församlingsherdar/arbetsledare för att vara förankrad hos alla. Därefter presenterades den i alla församlingsråd/distriktsråd av en diakon för att till sist tas i kyrkorådet vilket gjordes 191105.

Diakonipastoral är ett av pastoratets styrdokument och det är därför viktigt att kyrkorådet beslutar om det. Avviker beslut från denna pastoral måste de ske i samråd med närmaste chef.

Ett levande dokument

Denna pastoral är ett levande dokument som revideras årligen, under första planeringsveckan i början av året. Denna revidering görs i samråd med kyrkoherden och en diakon från varje församling. Den ska vara tätt sammankopplat till både församlingsinstruktion, aktuell *statistik och verksamhetsplaner. I den ordning som följer kan var och en fördjupa sig i Nylöse kontrakts arbetsordning för olika verksamheter, där ibland diakoni:

- A. Församlingsinstruktion
- B. Pastoraler/styrdokument
- C. Verksamhetsplaner

Hösten 2022 görs en större revision med nya omvärlds- och invärldsanalyser utifrån att Göteborgs stad har ändrat sina områdesgränser och att pastoratet har nya pastorala enheter. Revisionen görs i samråd av kyrkoherden och diakoner från varje pastoral enhet. I början av 2023 presenteras detta sedan för kyrkorådet.

* Statistik nedan är hämtad från *Göteborgsbladet 2017/2018* och *Göteborgsstad hälsodata 2014*

Östra Angered – Bergum, Gunnilse,
Linnarhult

Öppet arbetslösa: 3,63 %

Med eftergymnasial utbildning: 24,4 %

Skolresultat- godkänd i samtliga ämnen

Flickor 71 % Pojkar 53 %

Psykisk ohälsa, total andel 18-64 år: 18 %

Livslängd 2008-2012:

Kvinnor 85,3

Män 79,6

Självskattad dålig hälsa 8 %

Ekonomisk stress 15 %

Centrala Angered - Rannebergen,
Angered's centrum, Agnesberg

Öppet arbetslösa: 10,3 %

Med eftergymnasial utbildning: 16,5 %

Skolresultat- godkänd i samtliga ämnen

Flickor 59 %

Pojkar 49 %

Psykisk ohälsa, total andel 18-64 år: 24 %

Livslängd 2008-2012:

Kvinnor 81,3

Män 77,3

Självskattad dålig hälsa 11 %

Ekonomisk stress 24 %

Norra Angered - Lövgärdet,
Gårdstensberget

Öppet arbetslösa: 12,48 %

Med eftergymnasial utbildning: 14,64 %

Skolresultat- godkänd i samtliga ämnen

Flickor 52 %

Pojkar 47 %

Psykisk ohälsa, total andel 18-64 år: 22 %

Livslängd 2008-2012:

Kvinnor 80,1

Män 76,4

Självskattad dålig hälsa 15 %

Ekonomisk stress 37 %

Södra Angered - Hammarkullen, Hjällbo,
Eriksbo

Öppet arbetslösa: 14 %

Med eftergymnasial utbildning: 13,85 %

Skolresultat- godkänd i samtliga ämnen

Flickor 52 %

Pojkar 38 %

Psykisk ohälsa, total andel 18-64 år: 25 %

Livslängd 2008-2012:

Kvinnor 82,1

Män 77,5

Självskattad dålig hälsa 17 %

Ekonomisk stress 35 %

Alkohol- och tobakdebut

Debut av alkohol och tobak före 13 års
ålder

Angered

Alkohol 4 %,

Tobak 16 %

Rökare i hemmiljö med spädbarn

Angered: 37 %

Göteborg 12 %

Västra och östra Bergsjön - Bergsjön

Öppet arbetslösa: Vä 13,4 %; Ös 15,3 %

Eftergymnasial utbildning:

Vä 17,8 %, Ös 13,4 %

Skolresultat- godkänd i samtliga ämnen:

Flickor 41 %

Pojkar 30 %

Psykisk ohälsa, total andel 18-64 år: 28 %

Livslängd 2008-2012

Kvinnor 79,1

Män 74,2

Självskattad dålig hälsa 16 %

Ekonomisk stress 38 %

Gamlestaden - Nylöse

Öppet arbetslösa: 5,3 %

Eftergymnasial utbildning: 34,7 %

Utby - Nylöse

Öppet arbetslösa: 3,0 %

Eftergymnasial utbildning: 39,4 %

Gamlestaden och Utby - Nylöse

Skolresultat- godkänd i samtliga ämnen

Flickor 90 %

Pojkar 73 %

Psykisk ohälsa, total andel 18-64 år: 21 %

Livslängd 2008-2012

Kvinnor 82,2

Män 76,6

Självskattad dålig hälsa 7 %

Ekonomisk stress 18 %

Södra och norra Kortedala - Kortedala

Öppet arbetslösa: No 12,0 %, Sö 10,9 %

Eftergymnasial utbildning:

No 19,4 % Sö 21,5 %

Skolresultat- godkänd i samtliga ämnen:

Flickor 67 %

Pojkar 46 %

Psykisk ohälsa, total andel 18-64 år: 30 %

Livslängd 2008-2012

Kvinnor 81,6

Män 76,2

Självskattad dålig hälsa 11 %

Ekonomisk stress 30 %

Rökare i hemmiljö med spädbarn

Östra Göteborg 25%

Göteborg 12 %

Alkohol- och tobakdebut

Debut av alkohol och tobak före 13 års
ålder

Östra Göteborg

Alkohol 7 %

Tobak 19 %